

DOBUDNO OKO

KNJIŽNICE SEMEN TUDI V NAŠIH KONCIH

IZPOSODJA SEMEN V SVETU NI NOVOST. KNJIŽNICE SEMEN SO NAJBOLJ RAZŠIRJENE TAM, KJER SO NAJMOČNEJŠE KORPORACIJE, KI NADZORUJEJO PRODAJO SEMEN. V TUJINI IZPOSODJA SEMEN NE POTEKA VEDNO V JAVNIH KNJIŽNICAH, TEMVEČ TUDI V MUZEJIH, BOTANIČNIH VRTOVIH, CELO V UNIVERZITETNIH ŠTUDENSKIH NASELJIH. S SVOJO PRISOTNOSTJO KNJIŽNICE SEMEN ZAGOTAVLJAJO AGROBIO DIVERZITETO. V PRVI VRSTI GRE ZA SPODBUJANJE LJUDI, DA PRINESEJO ČIM VEČ DOMAČIH IN AVTOHTONIH SORT. KNJIŽNICA SEMEN JE ORGANSKA STVAR, ZATO JE TEŽKO PREDVIDETI, KAKŠNA SEMENA BODO NA VOLJO. VELIKO BO ODVISNO OD UPORABNIKOV IN NJIHOVIH ZASEBNIH ZBIRK SEMEN. TOVRSTNE KNJIŽNICE PRIHAJAJO TUDI V BELO KRAJINO.

Toda zakaj je sploh potrebna knjižnica semen? Zadnja leta je v Sloveniji nastalo veliko pobud, prek katerih si posamezniki izmenjujejo semena. Deluje po istem principu kot izposoja knjig, člani si lahko izposodijo semena, ki so na razpolago. Razlika je le v tem, da jih vrnejo šele leto kasneje, ko so iz izposojenih semen vzgojili pridelek, pa tudi nova semena za vračilo. Knjižnice semen so pomembne zato, ker ponujajo javno odprti dostop do semen in stremijo k temu, da semena ostanejo dostopna vsem ter preprečujejo monopolizacijo in lastitev genskega materiala. To pa neposredno pomeni prehransko neodvisnost in neodvisnost od korporacij.

In zakaj splošne knjižnice? Splošne knjižnice že dolgo niso samo prostor, kjer se hrani in izposoja gradivo, ampak vse bolj postajajo mesto z izobraževalno, kulturno, informacijsko in socialno funkcijo, kjer se uporabniki naučijo različnih spretnosti, kot je na primer delo z računalnikom, prijava k zdravniku z e-napotnico. Seveda ostaja knjižnica tudi prostor, kjer se uporabniki lahko družijo, obiščejo kulturni dogodek ali se sprostijo ob branju.

Knjižnice semen so se začele pojavljati kmalu po letu 2000, veliko jih ima prostor v javnih knjižnicah. V Sloveniji je prva začela s Knjižnico semen Goriška knjižnica Franceta Bevka leta 2019. Z medsebojnim sodelovanjem ji v tem projektu kot druga sledi novomeška knjižnica.

Knjižnice semen so namenjene vsem posameznikom, ki doma pridelujejo svoje vrtnine in pridelke, se zavedajo pomena zdravih domačih semen, ohranjanja avtohtonih vrst rastlin ter so pripravljeni za skupno dobro darovati nekaj svojega časa in truda. Poslanstvo vseh knjižnic semen je: izposodi - vzgoji - deli.

Cilj vzpostavitve knjižnice je tudi ohranjanje in obujanje uporabe rodkeje dostopnih starih avtohtonih sort, ki so bile značilne za naše območje. Izposojena semena doma posejete, rastline vzgajate na naraven način in semena za nadaljnjo uporabo vzamete iz najboljših plodov. Del posušnih semen nato vnete v knjižnico semen, kjer jih shranite v za to pripravljene vrečke, opremito s potrebnimi podatki in vnete v sistem. Poglejmo, kako so se postavile knjižnice semen lotili v Semiču in Metliki.

V Semiču je bila naša sogovornica županja Polona Kambič s svojimi sodelavci. Knjižnica semen v Krajevni knjižnici Semič bo šele četrta tovrstna Knjižnica semen v Sloveniji.

NA KAŠEN NAČIN STE SE V SEMIČU

LOTILI POSTAVITVE KNJIŽNICE SEMEN?

Ob praznovanju 60-letnice Knjižnice Črnomelj je predstavnica Knjižnice Milana Jarca Novo mesto med drugim omenila, da v njihovih prostorih deluje tudi knjižnica semen. Ideja se nam je zdel

zelo zanimiva, zato smo skupaj s Knjižnico Črnomelj, pod okrilje katere spada Krajevna knjižnica Semič, stopili v kontakt z Goriško knjižnico Franceta Bevka, ki je leta 2020 prva v Sloveniji odprla knjižnico semen. Z njo so si prizadevali, da bi kot proaktivna splošna knjižnica opozarjali na pomembnost spoštovanja narave, sonaravnega vrtnarjenja in samooskrbe ter ozaveščali ljudi o pomenu avtohtonih sort in biotske raznovrstnosti.

Stopili smo v kontakt z njimi in jih poprosili za podporo pri postavitvi knjižnice. Z veseljem so se odzvali, nas podprli in na ta način omogočili, da bo projekt lahko zaživel tudi pri nas. Pred pričetkom projekta vzpostavitve knjižnice semen smo si ogledali knjižnico semen v Knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu, kjer so nam prav tako z veseljem podali informacije in napotke pri vzpostavitvi naše knjižnice. Naproti so nam prišli tudi v Knjižnici Otona Županciča iz Ljubljane, kjer so nam brezplačno odstopili primerno omaro za semena.

S KOM SODELUJETE?

Pilotni projekt vzpostavitve prve knjižnice semen v Sloveniji je na pobudo javnosti izvedla Goriška knjižnica Franceta Bevka. Glede na zelo dobre rezultate in velik odziv javnosti je knjižnico semen, kot druga v Sloveniji, vzpostavila Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto. 23. februarja se je odprla še tretja slovenska, in sicer pod okriljem Knjižnice Sevnica.

